

Gražina Gečienė

**JONAVOS „NERIES“ PAGRINDINĖS
MOKYKLOS
ĮTRAUKIOJO UGDYMO
ĮGYVENDINIMO KRYPTYS IR
SUSITARIMAI**

2023

2008 m. Ženevoje vykusios UNESCO tarptautinės švietimo konferencijos galutinėje ataskaitoje „Įtraukusis ugdymas: ateities kelias“ pažymima, kad teisė į ugdymąsi yra pagrindinė žmogaus teisė.

UNESCO (2009) suformulavo įtraukiojo ugdymo sąvoką: „Įtraukusis ugdymas – nenutrūkstamas procesas, kurio pagrindinis tikslas užtikrinti kokybišką ugdymąsi visiems visuomenės nariams, galimybę ugdytis, pripažįstant ir gerbiant visų žmonių teises, lygybę, įvairovę, atsižvelgiant į kiekvieno individualius gebėjimus ir poreikius, vengiant bet kokios diskriminacijos, užtikrinant visų bendruomenės narių besąlygišką priėmimą.“ Įtraukusis ugdymas suprantamas kaip viena iš visuomenės gyvenimo dalių, kurioje, atsižvelgiant į besimokančiųjų poreikius, formuojama kultūra, politika ir praktika. Besimokančiųjų skirtybės vertinamos kaip galimi resursai, o ne kaip problemos ir yra toleruojamos. Vyksta sisteminis pokytis – keičiasi mokykla, užtikrindama galimybę ugdytis kiekvienam, visų įtraukimą. Keičiamas ne mokinytis, o šalinamos kliūtys jį ugdyti. Į kiekvieną moksleivį žiūrima su nuostata, kad išmokti ir mokytis gali kiekvienas. Įtraukusis ugdymas yra orientuotas į kiekvieną besimokantįjį ir siejamas su ugdymo kokybe. Lietuvos švietimo kokybės samprata apibrėžta Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijoje (2008), Geros mokyklos koncepcijoje (2015). 2024 m. rugsėjį įsigaliojo Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo Nr. I-1489 pakeitimas ir įstatymo papildymas straipsniu, kurie numato, kad kiekvienam vaikui turi būti sudarytos sąlygos ugdytis artimiausioje ugdymo įstaigoje (darželyje, mokykloje) kartu su savo bendraamžiais.

ĮTRAUKUSIS UGDYMAS JONAVOS „NERIES“ PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE

„Įtraukusis ugdymas - pirminė prevencija vaiko psichologinės sveikatos ir gerovės stiprinimui, mažinant problemų pavojus bei gerinant gyvenimo kokybę.“

Psichologė Snieguolė Ciegienė

„Įtraukimas nėra tik vieno asmens darbas. Tai visos bendruomenės atsakomybė.

Visi šypsosi ta pačia kalba...”

Socialinių mokslų mokytojų metodinė grupė

„Mokykloje sudaromos sąlygos mokytis kiekvienam mokiniui pagal jų galimybes, užtikrinant švietimo pagalbą ir ugdymosi prieinamumą. Ugdymas yra vykdomas bendroje mokymosi aplinkoje, kur mokiniai turintys skirtingų poreikių ir pasižymintys skirtingais gebėjimais, mokosi kartu. Visi mokiniai gali gauti kokybišką ugdymą, instrukcijas ir pagalbą, kuri leistų patirti sėkmę. Švietimo pagalbos specialistai dirba komandoje su kitais mokytojais bei tėveliais.“

Specialioji pedagogė Dalia Stundžienė

„Įtraukusis ugdymas – tai individualių poreikių atliepimas ir įvairių poreikių turinčių mokinių ugdymas.“

Menų ir technologijų mokytojų metodinė grupė

„Įtraukusis ugdymas – kokybiškas personalizuotas ugdymas kiekvienam mokiniui, atitinkantis jo galias, poreikius, užtikrinantis sėkmę ir asmeninę pažangą. Įtraukusis ugdymas - tai procesas, kuriame atsižvelgiama į mokinių socialinę, kultūrinę, mokymosi įvairovę ir remiamasi veiksmais, padedančiais nustatyti bei šalinti kliūtis mokymuisi ir dalyvavimui švietime.“

Specialiojo ugdymo skyriaus mokytojų metodinė grupė

SITUACIJOS ANALIZĖ

Mokinių skaičiaus pokytis 2021-2023 metais. Lyginamuoju laikotarpiu mokinių skaičius mokykloje:

Klasės	2021-09-01	2022-09-01	2023-09-01
PUG	23	18	12
1-4 kl.	83	102	116
5-8 kl.	267	281	289
9-10 kl.	32	43	35
Spec. ugdymo skyrius	24	24	24
Iš viso:	394	444	474

Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičius 2022–2023 m. m. ir 2023–2024 m. m. pagalbos gavėjų sąrašo duomenimis:

	2022-2023 m. m.	2023-2024 m. m.
Švietimo pagalbos gavėjų (SUP vaikų) skaičius mokykloje	47 (rekomenduojama spec. pedagogo pagalba), iš jų 33 (rekomenduojama logopedo pagalba)	64 (rekomenduojama 56 spec. pedagogo pagalba, 48 rekomenduojama logopedo pagalba)

SSGG ANALIZĖ

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
Kompetetinga pagalbos mokiniui specialistų komanda. Aktyviai veikianti mokyklos VGK. Palaikanti ir motyvuojanti tobulėjimui mokyklos administracija ir stipri mokyklos vadovo lyderystė. Nuolat besimokanti, tobulėjanti mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų bendruomenė. Gerėjanti estetinė mokyklos aplinka tampa patrauklesnė ugdymui ir sudaro sąlygas mokiniams įgyti papildomų kompetencijų. Sudaromos sąlygos kiekvienam asmeniui plėtoti savo galias ir gebėjimus, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę mokantis, aktyviai dalyvauti socialinėje bei kultūrinėje veiklose. Mokykloje vyrauja pagarba kiekvienam mokiniui. Kiekvienam mokiniui teikiama pagalba. Net ir didelių spec. poreikių turintys mokiniai padaro (nors ir nežymią) pažangą. Mokytojai tobulina dalykines kompetencijas, kad galėtų dirbti su įvairių poreikių mokiniais. Saviraiškus mokinių dalyvavimas mokykloje (įdomios veiklos, įvykiai, gera mokinių savijauta, bendruomeniškumas) Mokykloje dirba VISI pagalbos ir mokomųjų dalykų specialistai. Sudaromos tinkamos sąlygos ir galimybės integruotis į bendruomenę ir sėkmingai siekti savo tikslų.	Daugėjant SUP mokinių, reikia daugiau specialistų, mokytojų padėjėjų. Mokykla neturi reikiamų išteklių, kad užtikrintų kokybišką ugdymą (planšečių, skaitmeninių priemonių). Esant dideliame mokinių skaičiui klasėse, nepakankamai užtikrinamas kiekvieno vaiko ugdymas(-sis). Mažiau dėmesio sulaukia vidutinius gabumus turintys mokiniai. Mokyklos aplinka tik dalinai pritaikyta skirtingus ugdymosi poreikius turintiems mokiniams. Nepakankamas pagalbos mokiniui specialistų skaičius (logopedas, socialinis pedagogas). Dalies mokinių tėvų pasyvumas vaikų ugdymo klausimais. Socialinės problemos, kylančios mokinių šeimose, įtakoja mokinių emocinę būklę ir ugdymosi rezultatus.
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Sisitemingai stebėti asmeninę pažangą ir nedeliant taikyti prevencines priemones, sudaryti kuo daugiau galimybių ugdyti pasitikėjimą savimi. Daugiau integruotų pamokų. Gerąją savo patirtimi dalintis su kitomis Lietuvos švietimo įstaigomis. Naujų socialinių partnerių paieška. Įvairių tautybių mokinių skaičius mokykloje sudaro prielaidas (per renginius, bendras veiklas) pažinti įvairias kultūras, ugdyti toleranciją. Mokykloje esantis specialiojo ugdymo skyrius sudaro galimybes bendrų renginių, veiklų metu labiau pažinti negalia turinčius mokinius, juos priimti kaip visuomenės dalį. Nuolat tobulėjantys mokytojai vykdo veiklas kitoje aplinkoje, veda integruotas pamokas, organizuoja projektines veiklas įtraukiant įvairių gebėjimų mokinius.	Kitos mokyklos gali nepriimti SUP mokinių, siųsti vaikus į mūsų mokyklą, teigdami, jog mes- esame SUP bazė Tikimybė prarasti kitus mokinius dėl nenoro mokytis klasėje kartu su spec poreikių turinčiais mokiniais. Gabiems mokiniams bus skiriama mažiau dėmesio. Mokytojams gali pritrūkti dalykinių kompetencijų. Gali pritrūkti mokytojo padėjėjų. Nepakankamas mokinių iniciatyvumas tiek dalykinėje srityje, tiek popamokinėje veikloje. Dideli darbo krūviai (mokinių pažinimas, programų rengimas, dalyvavimas posėdžiuose ir kt.) gali išprovokuoti mokytojų pervargimą, perdegimą. Specialistų bei pagalbos mokiniui personalo trukumas gali išprovokuoti mokinių, turinčių įvairių raidos sutrikimų, nesaugumo ir / ar nestabilumo jausmą. Gali kilti grėsmių dėl įvairių ugdymosi poreikių mokinių elgesio sunkumų ir patyčių. Neigiamos dalies mokinių tėvų nuostatos. Mokytojų perdegimas.

Jonavos „Neries“ pagrindinėje mokykloje, įgyvendinant įtraukiojo ugdymo nuostatas, remiantis Booth bei Ainscow (2002, 2016) sukurtu įtraukiojo ugdymo modeliu, mokyklos kaita įtraukiojo ugdymo link vyksta trijose tarpusavyje susijusiose srityse: **įtraukiojo ugdymo kultūros, įtraukiojo ugdymo politikos, įtraukiojo ugdymo praktikos.**

Įtraukiojo ugdymo kultūros srityje kuriama saugi, visus priimanti ir bendradarbiaujanti bendruomenė, kurioje kiekvienas jaučiasi vertingas. Siekiama, kad įtraukiojo ugdymo vertybės būtų žinomos ir suprantamos visiems mokyklos darbuotojams, mokiniams, tėvams, jomis būtų dalijamasi.

Įtraukiojo ugdymo kultūros sritis apima:

- mokyklos bendruomenės, kurioje kiekvienas narys jaučiasi priimtas ir svarbus, mokiniai padeda vienas kitam, darbuotojai bendradarbiauja tarpusavyje, vyrauja pagarbos vienas kitam atmosfera, mokyklos ir tėvų / globėjų partnerystė, mokyklos ir švietimo administratorių / steigėjų bendradarbiavimas, o vietos bendruomenė įtraukiama į mokyklos gyvenimą, kūrimą;

- įtraukiojo ugdymo vertybių puoselėjimą, kai bendruomenėje vyrauja aukšti lūkesčiai kiekvienam mokiniui, vadovai, mokyklos darbuotojai, mokiniai ir tėvai / globėjai aptaria ir dalijasi įtraukiojo ugdymo filosofija, kiekvienas mokinytis yra vertingas ir vertinamas, mokyklos darbuotojų ir mokinių santykiai grįsti žmogiškosiomis vertybėmis, mokyklos darbuotojai siekia pašalinti bet kokias sėkmingo mokymosi ir dalyvavimo ugdyme kliūtis, mokykla siekia išvengti bet kokios diskriminacijos, yra sukurta skaidri / teisinga darbuotojų skyrimo ir skatinimo sistema.

Įtraukiojo ugdymo politikos įgyvendinimas reiškia, kad įtraukiojo ugdymo idėjas įtvirtinti siekiama visuose mokyklos dokumentuose. Mokykloje vykdoma politika, skatinanti kiekvieno įsitraukimą ir dalyvavimą nuo pat pirmos tapimo bendruomenės nariu dienos. Pokyčiai strategiškai planuojami. Bet kokia pagalba teikiama vadovaujantis įtraukties principais.

Įtraukiojo ugdymo politikos sritis apima:

- mokyklos prieinamumą ir atvirumą kiekvienam besimokančiajam, kai vengiama bet kokios selekcijos ir segregacijos apraiškų; veiklos organizuojamos neskirstant besimokančiųjų pagal gebėjimus, pasiekimus, negalias, lytį ir pan.; kiekvienam mokiniui pritaikoma fizinė aplinka, veikia sukurta paramos naujokams sistema;

- pagalbą įvairovei, kuri reiškia kiekvieno besimokančiojo individualumo ir galimybių pripažinimą, reikalingos pagalbos sistemos, mažinančios mokymosi kliūtis, sukūrimą ir jos koordinavimą, savivertės ir pasitikėjimo savimi skatinimo politiką, pozityvaus elgesio skatinimo sistemos taikymą ir patyčių prevenciją, mokyklos nelankymo priežasčių ieškojimą ir šalinimą, įtraukųjį ugdymą orientuotą profesinį tobulėjimą.

Įtraukiojo ugdymo praktika – tai kasdienės situacijos, atspindinčios mokyklos kultūrą ir politiką. Pamokos planuojamos ir vedamos, atsižvelgiant į besimokančiųjų įvairovę. Mokiniai – aktyvūs ugdymosi proceso dalyviai visuose jo etapuose. Atrandami ir panaudojami visi galimi materialieji ir žmogiškieji ištekliai, skatinantys mokymąsi ir dalyvavimą.

Įtraukiojo ugdymo praktika siejama su:

- mokymosi organizavimu, ypatingą dėmesį skiriant personalizuoto mokymosi planavimui, užtikrinant kiekvieno besimokančiojo įsitraukimą ir dalyvavimą, vaiko mokymąsi aktyviai mokytis, įvairovės pažinimą ir skatinimą, mokinių pagalbą vienas kitam, visų bendradarbiavimą, kiekvieno mokinio įsitraukimą į neformalias veiklas;

- išteklių mobilizavimu, kai galimi mokymosi ištekliai, užtikrinantys kiekvieno dalyvavimą ir mokymąsi, yra visiems vienodai prieinami, o mokinių skirtybės (tokios, kaip: kalba, amžius, pasiekimai, kultūrinė patirtis, negalia) pripažįstamos ir panaudojamos ugdymo procese kaip ištekliai, taip pat aktyviai pasitelkiami išoriniai (žmogiškieji, materialieji) ištekliai.

SĄVOKOS:

Įtrauktis – galimybė kiekvienam asmeniui ugdytis, tobulinti savo galias ir gebėjimus, gauti įvairiapusią pagalbą, patirti mokymosi sėkmę.

Įtraukusis ugdymas – sąlygų visų mokinių dalyvavimui bendrose ugdymosi veiklose sudarymas, šalinant visokeriopus mokymosi barjerus.

Įtraukioji lyderystė– savirefleksija ir nuolatinis savęs auginimas, bendros vizijos kūrimas ir įgyvendinimas įtraukiant visus, tarpusavio santykių kūrimas ir palaikymas, pokyčių kūrimas, įgyvendinimas ir valdymas.

Universalus dizainas – vienas iš įtraukiojo ugdymo metodų, kai, atpažįstant kiekvieno besimokančiojo įvairovę, įvertinant barjerus aplinkoje, sukuriamas būdas individualiai sėkmei pasiekti.

Ugdymosi barjerai – trikdžiai, dėl riboto ugdymo turinio prieinamumo, pažangos ir pasiekimų vertinimo metodų, mokinio žinių ir gebėjimo stokos, individualių savybių, nepritaikytos aplinkos, nepakankamos pagalbos neleidžiantys pasiekti numatytų ugdymosi tikslų.

Pagalba – pagalbos mokiniui specialistų dalyvavimas ugdymo procese, padedant šalinti mokymosi barjerus ir padedant pasiekti mokymosi sėkmę.

Pastoliavimas – laikina pagalba ugdymo procese naudojant papildomas mokymuisi skirtas priemones, mokiniui sudarančias sąlygas ugdytis savarankiškai ir pasiekti numatytus ugdymosi tikslus.

Vertybės - pripažįstame, jog kiekvieną žmogų matome tokį, koks jis yra, jo buvimas yra vertybė, nes kuo skirtingesni esame, tuo labiau praturtiname vieni kitus ir vadovaujamės žmogaus teisėmis pagrįstu požiūriu.

DALYVIAI

Mokykloje yra suformuota visa pagalbos mokiniui specialistų komanda, pagalbą teikia mokytojo padėjėjai. Švietimo pagalbos specialistai bendradarbiauja ir palaiko ryšius su Jonavos rajono savivaldybės ŠPT PPT specialistais, tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi, Jonavos socialinių paslaugų centru, Kauno apskrities Jonavos rajono savivaldybės padalinio vaiko teisių apsaugos skyriumi.

Švietimo pagalbos darbuotojų etatai 2024-01-01:

	Psichologas	Soc. pedagogas	Specialusis pedagogas	Logopedas	Mokytojo padėjėjas	Mokytojo palydovas	Judesio korekcijos specialistas
Esamas pareigybės skaičius	1,25	1	1,5	1	8	2	1

MOKYTOJAS

Kuria teigiamą klasės atmosferą	Pastebi kiekvieno vaiko individualius poreikius	Ugdymo procesą organizuoja lanksčiai	Bendradarbiauja su tėvais
Vadovaujasi sutartomis vertybėmis	Bendradarbiauja su klasių vadovais, specialistais, administracija	Yra atviras naujoms idėjoms- nuolat mokosi	Prisiima atsakomybę už savo darbo kokybę

MOKYTOJO PADĖJĖJAS

Žino programą, pamoks tikslus, priima mokytojo nurodymus	Padedą mokantis, atliekant popamokines užduotis, vykdant įsipareigojimus	Sukuria galimybes įsitraukti į bendras klasės veiklas	Supranta vaiko nuotaikas, nuspėja galimas problemas
Sutelkia mokinio dėmesį, nukreipia prasmingai veiklai	Pagal poreikį keičia mokymosi vietą	Yra mokytojo „rankos ir akys“	Bendrauja ir įsitraukia į komandinį darbą

SPECIALUSIS PEDAGOGAS

Mokytojui suteikia informacijos apie įvairias mokymo(si) strategijas, papildomas priemones, paaiškina, kaip jas naudoti	Pasiūlo galimų problemų sprendimo būdus	Reguliariai bendradarbiauja su mokytojais, tėvais, mokytojų padėjėjais
Su vaiku dirba individualiai – padeda šalinti akademines žinių spragas	Bendradarbiauja komandoje su kitais specialistais	Stebi mokinius, inicijuoja ir organizuoja jų gebėjimų ištyrimą

SOCIALINIS PEDAGOGAS

Stebi vaiko adaptaciją, padeda socialiai integruotis	Dirba su trūkstamais socialiniais įgūdžiais	Įsitraukia į komandinį darbą
Organizuoja bendras socialines veiklas su bendraamžiais	Teikia individualią pagalbą vaikui ir šeimai	Padedą kurti teikiama mokyklos mikroklimatą

PSICHOLOGAS

Teikia emocinę ir psichologinę pagalbą	Formuoja teigiamas nuostatas, moko bendrauti ir spręsti konfliktus	Padrąsina, paskatina, sudaro galimybę dalyvauti mokyklos gyvenime
Nustato realius lūkesčius	Konsultuoja mokinius, tėvus, mokytojus	Bendradarbiauja komandoje

TĖVAI

Skatinami ugdyti vaiko mokymosi nuostatas	Padedą vaikui prisitaikyti ir gerbti mokyklos reikalavimus	Teikia papildomą pagalbą ten, kur mokykla jos netaikia (papildomos psichologo konsultacijos, gebėjimų tyrimas)
Padedą ruošiant namų darbus, kontroliuoja, sudaro dienvartę	Ugdo socialines emocines kompetencijas	Bendradarbiauja su mokyklos pagalbos mokiniui specialistams

MOKYKLOS DOKUMENTAI

1. Švietimo pagalbos mokiniui ir šeimai teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2022 m. gruodžio 30 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-243
2. Mokymosi pagalbos teikimo mokiniams, nepasiekusiems patenkinamo pasiekimų lygmens patikrinimuose, tvarka, patvirtinta 2023 m. spalio 30 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-159
3. Mokinių skatinimo ir nuobaudų skyrimo tvarka, patvirtinta 2022 m. gruodžio 30 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-244
4. Mokinių pasiekimų ir pažangumo vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2021 m. rugpjūčio 31 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-133 (nauja redakcija 2022 m. lapkričio 10 d., įsakymas Nr.V-202)
5. Mokinių individualios pažangos stebėjimo, fiksavimo ir pagalbos mokiniui teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2021 m. rugpjūčio 31 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-133 (nauja redakcija 2022 m. lapkričio 10 d., įsakymas Nr.V-203)
6. Vaiko gerovės komisijos darbo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2020 m. lapkričio 19 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-190
7. Poveikių priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams sąlygos ir tvarka, patvirtinta 2012 m. lapkričio 28 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-259
8. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas 2017 m. rugpjūčio 31 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-156
9. Mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) informavimo ir švietimo tvarka, patvirtinta 2015 m. rugpjūčio 28 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-125
10. Mokinių lankomumo užtikrinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2023 m. rugsėjo 1 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-108
11. Mokinių elgesio taisyklės, patvirtintos 2019 m. gruodžio 30 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-265
12. Vidaus darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos 2020 m. rugpjūčio 24 d. mokyklos direktoriaus įsakymu Nr.V-109

Jonavos „Neries“ pagrindinėje mokykloje įgyvendinant įtraukiojo ugdymo idėjas, siekiama praplėsti įprastą specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių moksleivių integravimo sampratą. Šiuo metu didžiausias dėmesys skiriamas įtraukiojo ugdymo praktikai, ugdant vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, ir praplečiant jų galimybes dalyvauti formaliame ir neformaliame ugdyme. Tačiau mokykloje vyksta kultūriniai, vadybiniai ir praktiniai pokyčiai, siekiant atsižvelgti į kiekvieno skirtybes ir individualius poreikius.

Mokinių įvairovė mokykloje vertinama palankiai, galimybės. Taikomi įvairūs ugdymo metodai, pritaikoma aplinka, kuriama bendradrabiavimo kultūra, teigiamai veikianti mokinių savivertę ir didinanti jų ugdymosi potencialą. Įtraukusis ugdymas siejamas su pozityviu požiūriu, yra orientuotas į kiekvieną besimokantįjį ir siejamas su ugdymo kokybe, įgyvendinant susitarimus dėl ugdymo tikslų, tikslų siekimo būdų, pagalbos, pasiektų rezultatų vertinimo.

Mokyklos bendruomenės narių veikimas kartu, ugdantis įvairias kompetencijas saugioje, bendruomeniškoje aplinkoje, puoselėjančioje mokyklos kultūrą, sudaro palankias sąlygas **kiekvienam mokiniui siekti asmeninės ūgties**.

JONAVOS „NERIES“ PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE KURIAMA ĮTRAUKIOJO UGDYMO NUOSTATOMIS GRĮSTA MOKYKLOS EKOSISTEMA

(pagal Booth bei Ainscow (2002, 2016) sukurtu įtraukiojo ugdymo modelį)

MOKYKLOS KULTŪRA	MOKYKLOS POLITIKA
Teigiamų mokyklos bendruomenės narių nuostatų stiprinimas ir tarpusavio bendradarbiavimas	Pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų kompetenciją ir lyderystę.
Profesiniai dialogai apie ugdymo procese kylančias problemas. Įtraukties klausimai periodiškai svarstomi mokykloje visais lygmenimis, aiškios mokytojų, pagalbos specialistų, vadovų atsakomybės ribos. Informacijos, metodinės literatūros sklaida Klasių bendruomenių stiprinimas, organizuojant šventes, projektus Naujai atvykusio mokinio supažindinimas su mokiniiais, mokytojais, mokyklos aplinka Mokinių socialinių, emocinių kompetencijų ugdymas (klasių vadovų veikla, prevencinės, geros savijautos programos, popamokiniai renginiai). Šventės, įvairios akcijos, skatinančios mokyklos kultūrą ir akcentuojančios vertybines nuostatas. Tradicinių ir naujų renginių mokyklos bendruomenei organizavimas. Darbui ir mokymuisi palankaus mikroklimato kūrimas: mokymai (TŪM), bendros šventės Veiklos su socialiniais partneriais (TŪM) PEPIS (pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos klasės lygmeniu) įgyvendinimas mokyklos bendruomenėje. Mokykloje visais lygmenimis netoleruojamas smurtas ir patyčios, bet kokia diskriminacija. Sukurta aiški ir efektyvi tvarkymosi su šiomis problemomis sistema. Mokyklos bendruomenės savijautos stebėsena. Tyrimai, apklausos	Mokytojų įgūdžiai ir noras tobulėti Ugdymo pagalbos planavimas (naujų mokinių adaptacija, ankstyvas mokymosi sunkumų atpažinimas ir laiku pradėta teikti švietimo pagalba) Vaiko gerovės komisijos veikla svarstant įvairius klausimus. Mokytojų padėjėjų dalyvavimas mokymuose teikti pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams Mokymai (TŪM) Metodinės dienos. Gerų praktikų pavyzdžiai Kolegų pamokų ir veiklų stebėjimas Praktinės stažuotės kitose mokyklose Tarptautinis projektas „Socialinės integracijos stiprinimas taikant ARBA metodiką vaikams ir jaunuoliams, turintiems autizmo spektro ir kitų raidos sutrikimų“. Konferencija rajono, respublikos mokytojams (TŪM, Švietimo pagalbos modelio kūrimas) Profesiniai dialogai „Mokymosi motyvaciją skatinančios priemonės ir jų įtaka mokinių pažangai“. Mokinių, tėvų iniciatyvos.

MOKYKLOS PRAKTIKA

Ugdymo aplinkų ir priemonių pritaikymas įvairių ugdymosi poreikių turintiems mokiniams	Įtraukiojo ugdymo metodų taikymas (pamokoje, projektinėje, patyriminėje, žaidybinėje ir (ar) kt. veiklose
Erdvių pritaikymas priemonių įsigijimas (TŪM) Krepšinio aikštelė, lauko amfiteatras, lauko klasė (TŪM) ir t.t. Mediacijų centro įkūrimas STEAM laboratorija 1-4 kl. Bibliotekos skaityklos atnaujinimas Projektas „Aplinkų pritaikymas pagal UDM“ I a. fojė įveiklinimas Aktyvaus laisvalaikio erdvės II, III a. koridoriuose Ugdomosios veiklos organizavimas kitose aplinkose, siekiant stiprinti bendrąsias ir dalykines kompetencijas. Mokyklos teritorijos pritaikymas.	Ugdymo pritaikymas (struktūruotos pamokos, uždavinys orientuotas į rezultatą, aiškūs darbo atlikimo ir vertinimo kriterijai, alternatyvūs ugdymo būdai, individualios užduotys (personalizuotas ugdymas), pritaikytos atsiskaitymo užduotys ir formos, pritaikyta žinių vertinimo sistema, vieta klasėje ar atskirame kabinete, suderinti specialistų tvarkaraščiai su kartu su mokytojo padėjėju suplanuotas mokinio darbas, nuolatinis mokinio pasiekimų vertinimas, pozityvios nuostatos, pagyrimai už pastangas. Susitarimai dėl pagalbos ir (ar) poveikio kiekvieno mokinio pažangai (pažangos sistemingas stebėjimas, analizavimas, reflektavimas, atsižvelgiant į individualias mokinio startines pozicijas, raidos galimybes ir kt.) Nuolatinis bendradarbiavimas kuriant ugdymo turinį, rengiant programas, projektus – metodinės dienos, atviros pamokos, pasidalinimas informacija iš kursų, seminarų. Ugdymo proceso stebėsena ir grįžtamojo ryšio teikimas. Ugdymo proceso įvairinimas ir pritaikymas (projektiniai darbai, pasirenkamieji dalykai, neformaliojo švietimo programos, pagalbos grupės, namų darbų ruošimo klubas). Pagalbą mokiniui reglamentuojančių mokyklos veiklos dokumentų atnaujinimas Konsultacijos, mokytojų bendradarbiavimas su pagalbos mokiniui specialistais, mokytojais, administracija, tėvais. Mokslo metų eigoje susitikimų su tėvais (globėjais, rūpintojais) mokinio situacijai aptarti ir pagalbos žingsniams numatyti organizavimas. Siekiant sukurti saugią ir darbingą atmosferą klasėje, visų mokinių įtraukimas ir skatinimas Vieningas sutartų taisyklių laikymasis, ypatingas dėmesys smurto ir patyčių prevencijai klasėje.

Pagrindinis ugdomosios veiklos organizatorius – mokinį ugdantis mokytojas. Jam atitenka vaidmuo – sudominti vaikus, suteikti žinių bei įgūdžių. Tik mokytojas sprendžia, kokius metodus pasirinks organizuodamas ugdymą, kad ugdymo procesas būtų kokybiškas, kad ugdytiniai įgytų savarankiško darbo įgūdžių. Mokytojas – tai vedlys, kuris skatina kūrybiškumą, kritinį mąstymą, plėtoja protinio mąstymo įgūdžius.

Mokytojo, dirbančio su skirtingų mokymosi poreikių turinčiais mokiniais, atmintinė:

Ar gerai pažįstu mokinių gebėjimus, mokymosi sunkumus, specialiuosius ugdymosi poreikius?
 Ar mano sudaryta individuali ugdymo programa atitinka mokinio, kuriam ji parengta, gebėjimus?
 Ar vertinu kiekvieno mokinio individualią pažangą?
 Ar nelyginu jo pasiekimų su kitų mokinių pažanga?
 Ar prisimenu, kad SUP turintys mokiniai greitai pamiršta išmoktas temas, todėl jas būtina nuolat kartoti? Ar domiuosi, ko mokinys nesuprato pamokoje, ką reikia paaiškinti dar kartą?
 Ar sužinojau mokinio nuomonę apie atliktą darbą?
 Ar leidžiu jam įsivertinti? Ar leidžiu mokiniui ištaisyti nurodytas klaidas?
 Ar atkreipiu dėmesį ir vertinu tas mokinio savybes, kurios mažiausiai pastebimos?
 Ar dažnai pagiriu ir paskatinu už minimalią pažangą?
 Ar prisimenu, kad mano vertinimas skatina kiekvieno mokinio mokymosi motyvaciją ir sėkmę, ugdo pasitikėjimą savimi?